

ХРОНІКА ПОДІЙ

Науково-практична конференція з міжнародною участю «ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ І КЛІНІЧНОЇ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ» (Дванадцяті Данилевські читання)

(14–15 березня 2013 року, м. Харків)

14–15 березня 2013 року, згідно з Регистром з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які будуть проведені в 2013 році (п.13, с.33), ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України» (ДУШЕП) сумісно з Харківською медичною академією післядипломної освіти МОЗ України (ХМАПО) та Харківським національним медичним університетом МОЗ України (ХНМУ) проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Досягнення та перспективи експериментальної і клінічної ендокринології» (Дванадцяті Данилевські читання).

У роботі конференції взяли участь 491 представник 19-ти областей України, м. Києва, АР Крим, Російської Федерації — лікарі та науковці, сфера діяльності яких охоплює проблеми експериментальної та клінічної ендокринології.

Із привітанням до учасників конференції звернулись: директор ДУШЕП проф. Ю.І. Караченцев; проректор з науково-педагогічної роботи ХНМУ проф. В.Д. Марковський; заступник Харківського міського голови з питань охорони здоров'я та соціального захисту населення С.О. Горбунова-Рубан; заступник начальника Головного управління охорони здоров'я Харківської облдержадміністрації, начальник відділу медичної допомоги дорослому населенню Г.М. Сіроштан; директор Департаменту охорони здо-

ров'я Харківської міської ради Ю.В. Сорочколат. Вони відзначили, що формат Данилевських читань, за яким відбувається обговорення найновітніших наукових досягнень та відбір найбільш актуальних напрямків подальших досліджень, є корисним і для науковців, і для представників практичної медицини, тому традицію проведення таких науково-практичних форумів необхідно продовжувати.

В рамках конференції відбулась презентація монографії д. біол. наук, професора А.І. Гладкової «Андрологічні прояви стресу».

До програми конференції увійшли 81 доповідь (51 усна та 30 постерних), серед них 45 — з проблем діабетології, 10 — з проблем тиреоїдної патології, 10 — з питань репродуктології, 16 — з іншої ендокринної патології.

Склад доповідачів включав представників наукових та науково-педагогічних закладів м. Харкова (ДУШЕП, ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», ДУ «Інститут терапії ім. Л.Т. Малої НАМН України», ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», ХМАПО, ХНМУ); м. Києва (Український науково-практичний центр ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України, ДУ «Інститут геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця МОЗ України, На-

ціональна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В. П. Комисаренка НАМН України», Інститут клінічної радіології ННЦРМ НАМН України); м. Запоріжжя (Державний медичний університет); м. Суми (Центр планування сім'ї Сумського обласного перинатального центру); м. Донецька (Донецький національний медичний університет ім. М. Горького), а також з Москви («Російський національний дослідний медичний університет ім. Н. І. Пирогова» МОЗ Російської Федерації), Рязані (Державний медичний університет ім. І. П. Павлова) та Краснодару (Кубанський державний медичний університет).

Темою провідної доповіді цьогорічних Данилевських читань була проблема вузлового зоба в Україні: сучасні тенденції та шляхи вирішення. Доповідач (проф. Ю. І. Караченцев) наголосив, що ця патологія є найпоширенішим захворюванням ЩЗ (при тому, що при активному обстеженні населення із застосуванням ультрасонографії частота зоба у 15–20 разів перевищує кількість офіційно зареєстрованих випадків), що проблема вузлового зоба асоціюється з проблемою рака ЩЗ. Внаслідок Чорнобильської катастрофи ця проблема для України є ще вагомішою, тому доповідач звернувся до представників діючих в Україні наукових центрів з ендокринної хірургії зважено оцінювати всі ризики пасивного динамічного спостереження за такими хворими.

За проблемою діабетології були представлені результати експериментальних та клінічних досліджень, котрі поглиблюють уявлення щодо механізмів формування порушень вуглеводного обміну та інсулінорезистентності. Розглянуто роль запального процесу, показників коагуляції та фібринолізу на тлі ожиріння, роль нирок у регуляції глюкозного метаболізму, вплив психосоматичних розладів на формування глюкометаболічних порушень; особливості адипонектинемії при порушенні толерантності до глюкози на тлі артеріальної гіпертензії. Було представлено новітні дані стосовно механізмів розвитку діабетичних ускладнень, зокрема, про асоціативні зв'язки між рівнем

інсуліноподібного фактору росту-1 та порушенням діастолічної функції лівого шлуночка серця за типом його псевдонормального наповнення у хворих на ЦД 2 типу; порушення адгезивних властивостей моноцитів і нейтрофілів при діабетичній нефропатії, особливо на початкових стадіях захворювання та в умовах гіперглікемії.

Були запропоновані удосконалені технології діагностики діабетичних ускладнень, у т. ч. побудована діагностична модель інтегральної оцінки функціонального стану головного мозку, що дозволяє об'єктивізувати діагноз діабетичної енцефалопатії за допомогою клініко-метаболічних показників без кошовної апаратури. Надано оцінку неінвазивної методики електроміографічного дослідження м'язів тазового дна та сфінктера уретри для діагностики урогенітальної форми діабетичної автономної нейропатії.

Традиційно значної уваги було приділено сучасним підходам до терапії ЦД. Було представлено проміжні результати експериментального дослідження ефективності синтезованої в ДУ ШЕП сполуки із наявністю терапевтичного ефекту відносно інсулінорезистентності та порушень ліпідного обміну на моделі дексаметазованого ЦД 2 типу у кролів. Дана клінічна оцінка присутніх на фармацевтичному ринку України фармпрепаратів для терапії ЦД та його ускладнень. Обговорено місце глібенкламиду в діалектиці сучасної цукрознижувальної терапії з позиції безпеки та кардіопротекції, роль інгібіторів ДПП-4 (сітагліптину) у досягненні мети терапії ЦД 2 типу. Була охарактеризована сучасна інсулінотерапія, у т. ч. як засіб профілактики серцево-судинних ускладнень ЦД 2 типу. Привернуто увагу до необхідності обережного балансування при проведенні інтенсивної цукрознижувальної терапії для попередження гіпоглікемій. Значної уваги було приділено новітнім підходам до терапії діабетичних ускладнень, у т. ч. діабетичної нейропатії, нефропатії, енцефалопатії, ангіопатії нижніх кінцівок. Розглянуто сучасні методи корекції патології жовчовивідної системи, артеріальної гіпертензії, ожиріння, а також особливості харчування пацієнтів із ЦД. Було викладено сучасні аспекти терапії кардіоваскулярних ускладнень,

хронічної серцевої недостатності, а також гострого інфаркту міокарда у хворих на ЦД.

Доповіді з проблем тиреоїдної патології, окрім проблеми вузлового зоба в Україні, висвітленої в провідній доповіді, включали новітні уявлення щодо механізмів формування тиреопатій у підлітковому та постменопаузальному вікових періодах, особливостей формування неплідності у чоловіків із тиреопатологією. Представлено математичну модель, яка демонструє взаємозв'язки між цитокінами та гормонами, характер яких залежить від статі та темпів статевого дозрівання хворих на ДНТЗ.

Доведено, що у постменопаузальному періоді, на відміну від репродуктивного, у жінок має місце дисбаланс між клітинною та гуморальною ланками імунітету із переважанням клітинної, і цей дисбаланс зберігається на тлі АІТ, що обумовлює особливості перебігу захворювання у цієї категорії жінок. Встановлено, що за умов навіть субклінічного гіпотиреозу порушення сперматогенної функції у неплідних чоловіків має місце у половини осіб і супроводжується зменшенням продукції тестостерону при відповідних нормі рівнях гонадотропінів у більшості осіб.

В експерименті продемонстровано, що активовані рецептори естрогенів можуть конкурувати з рецепторами тиреоїдних гормонів за спільні сайти зв'язування у промоторах генів, тим самим гальмуючи ефект екзогенних естрагенів на ліпідний обмін.

В експерименті встановлено, що біопрепарати плаценти виказують позитивний вплив на ЩЗ з порушеною функціональною активністю, і цей факт може стати підґрунтям для розробки методів допоміжної терапії деяких форм гіпотиреозу.

Серія доповідей відносно терапії тиреопатій включала оцінку результатів використання лазеротерапії в комплексній терапії підгострого тиреоїдиту де Кервена, а також постопераційного гіпотиреозу. Оцінено віддалені результати хірургічного лікування папілярного раку ЩЗ за схемою, що включає органозберігаючу операцію з подальшою променевою терапією та вживанням тиреоїдних препаратів; ефективність методу складає 98 %.

За проблемою репродуктології були представлені результати експериментальних досліджень, які показали, що оваріоектомія щурів спричиняє розвиток гіпертрофічно-гіперпластичного типу ожиріння з ознаками неспецифічного запалення жирової тканини.

В експерименті встановлено протективний ефект 17β -естрадіолу щодо розвитку оксидативного стресу в судинах оваріектомованих щурів із інсулінорезистентністю. Доведено, що препарати «Біоглобін-У», Трибексан і глюкозаміноглікан хондроїтину сульфату сприяють нормалізації морфофункціонального стану сперматозоїдів щурів, що підвищує рухливість спермій та час її збереження. Тобто, ця група препаратів має певну простатопротекторну дію. Визначено, що фітоестрогенізація дорослих самців щурів призводить до пригнічення статевої поведінки, гіперестрогенізації, погіршення спермограми, зниження фертильності.

За результатами оцінки параметрів оваріального резерву у жінок із різними формами безпліддя доведено, що рівень антимюлерова гормона, об'єм яєчників і кількість антральних фолікулів є достатньо інформативними показниками у діагностиці репродуктивної патології.

З'ясовано характер взаємозв'язку між клінічним перебігом пубертатних маткових кровотеч, гормональним забезпеченням та ехосонографічними характеристиками внутрішніх статевих органів.

Встановлено вплив рівня прогестерону в циклах стимуляції овуляції на якість ембріонів та результативність екстракорпорального запліднення у жінок з різним андрогенним статусом.

У межах конференції проведено сателітний симпозіум «Нові здобутки експериментальної ендокринології як підґрунтя для розробки перспективних шляхів корекції ендокринопатій», на якому було представлено (переважно ДУ ІПЕП) та обговорено результати експериментальних досліджень, які, з одного боку, мають теоретичну значущість, бо обґрунтовують найбільш перспективні напрямки подальших досліджень, а з іншого — є підґрунтям для розробки та удосконалення діагностичних

і терапевтичних технологій в ендокринології.

Учасники конференції мали можливість ознайомитись із виставкою фармацевтичних фірм.

За матеріалами конференції видано збірник тез.

Завершилась конференція підведенням підсумків роботи, прийняттям резолюції, врученням дипломів та грошових премій від ФК «Здоров'я» авторам кращих наукових робіт.

Першу премію та медаль лауреата XII Данилевських читань присудили проф. О. І. Плеховій та співавт. (Харків) за доповідь «Особливості продукції цитокінів та їх взаємозв'язок із гормональними показниками у підлітків, хворих на дифузний нетоксичний зоб».

Другу премію присудили проф. О. М. Коваленко (Київ) за доповідь «Витокі, механізми і нетиповість клінічного

перебігу цукрового діабету в осіб, опромієних унаслідок аварії на ЧАЕС; алгоритми лікування».

Третю премію присудили к. мед. н. Т. М. Тихоновій та співавт. (Харків) за доповідь «Зміни вмісту інтерлейкінів у сироватці крові хворих на повільно прогресуючий автоімунний діабет дорослих» та к. мед. н. В. М. Дубовику та співавт. (Харків) за доповідь «Віддалені результати хірургічного лікування папілярного раку щитоподібної залози».

Премії отримали к. б. н. В. Ю. Гальчинська та співавт. (Харків) за постерну доповідь «Експресія рецептора селективних рsgl-1 на моноцитах та нейтрофілах при діабетичній нефропатії» та к. мед. н. О. І. Гладких та співавт. (Харків) за постерну доповідь «Вплив сполуки 2418 на прояви інсулінорезистентності та дисліпідемії у кролів із експериментальним цукровим діабетом 2 типу».

Заст. директора ДУ ШЕП
з науково-організаційної роботи
к. мед. н., доцент **О. В. Козаков**,
пров. наук. співроб.
ст. наук. співроб., к. мед. н.
І. М. Ільїна